

Danmarks globale klimapåvirkning - Global afrapportering 2023 (GA23):

Globale klimatilpasningsindsatser støttet gennem Klimabistand og eksportfremme

Baggrundsnotat nr. 20

Dato
27-04-2023

Indholdsfortegnelse

1. Rammesætning	2
2. Metode	3
3. Rapportering	3
4. Kilder	13

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

1. Rammesætning

Dette baggrundsnotat giver et overblik over den danske klimabistands støtte til klimatilpasningsinitiativer globalt og i nogle af verdens fattigste og mest skrøbelige lande.

Danmark er, gennem FN's klimakonvention og Parisaftalen, forpligtet til at støtte klimatilpasning i udviklingslandene. Det fremgår af Aftale om Klimalov (2019), at den globale afrapportering skal redegøre for den danske bistand på klimaområdet og for status på Danmarks internationale forpligtelser. Ligeledes påbyder Klimaloven (2020) regeringen, at afrapportere på de internationale effekter af den danske klimaindsats.

Klimatilpasning udgør et af de fem prioritetsområder i den daværende regerings langsigtede strategi for global indsats, "En grøn og bæredygtig verden" (UM, 2020a). Baggrundsnotatet fokuserer på Danmarks bidrag til klimatilpasningsindsatser støttet gennem både bilaterale og multilaterale kanaler som del af klimabistanden i 2022. Notatet afrapporterer på centrale resultater for klimatilpasningsindsatser for 2022 herunder flagskibsindsatser fremhævet i Klimaprogram 2021 og Klimaprogram 2022.

Et bredt politisk flertal vedtog i juni 2021 Danmarks nye udviklingspolitiske strategi "Fælles om Verden" (UM, 2021a), der er solidt forankret i demokratiske værdier og menneskerettigheder, og som markant styrker den danske klima- og miljøindsats. Én af de to hovedprioriteter i strategien er, at gå forrest i kampen for klima, natur og miljø. Strategien fremhæver, at Danmark vil leve op til sine internationale klimaforpligtelser, herunder klimafinansiering, og vil vise vejen frem mod indfrielsen af Parisaftalens målsætninger og verdensmålene. Desuden understreger strategien, at naturen i udviklingslandene skal udnyttes bæredygtigt og biodiversiteten beskyttes, hvilket samtidig bidrager til at opbygge modstandsdygtighed over for klimaforandringerne for de mest sårbare befolkningsgrupper.

Målsætninger vedrørende klimatilpasning i udviklingsstrategien 'Fælles om Verden' er følgende:

- Styrke indsatsen for klimatilpasning, natur og miljø og modstandsdygtighed i de fattigste og sårbare lande
- Øge mobilisering af finansiering og fremme grønne danske løsninger inden for klima, natur og miljø
- Klima og den grønne dagsorden indgår som central prioritet i alle landestrategier, relevante organisationsstrategier og som et tværgående hensyn i danske indsatser

De kvantitative data vedrørende Klimabistandens bidrag til klimatilpasning belyses i baggrundsnotatet *Klimafinansiering*. Bilateralt myndighedssamarbejde og klimadiplomati, der ligeledes er centrale elementer i den samlede danske indsats for klimatilpasning og bæredygtig udvikling, vil blive behandlet i øvrige baggrundsnotater.

Ift. Global Afrapportering 2022 (GA22) er dette notat opdateret på følgende områder:

- Der suppleres med centrale resultater for klimatilpasningsindsatser for 2022 herunder flagskibsindsatser fremhævet i Klimaprogram 2021 og Klimaprogram 2022.
- Der er udarbejdet nye case-eksempler fra Bangladesh og Kenya samt et regionalt eksempel fra Sahel.

Notatet er primært udarbejdet af Udenrigsministeriet (UM).

2. Metode

Danmark arbejder på nationalt, regionalt og globalt niveau med klimatilpasning. Effekterne af den danske klimabistand sker i samspil med øvrige danske og globale indsatser, og det er derfor ikke muligt præcist at opgøre effekterne indenfor klimatilpasningsindsatser støttet af den danske klimabistand. Hertil kommer at flere af de dansk-støttede klimatilpasningsindsatser er flerårige indsatser, og resultater kan derfor ikke nødvendigvis gøres op på årlig basis.

Baggrundsnotatet anvender derfor lige som tidligere år en kvalitativ case-baseret metode til at illustrere, hvordan Danmarks klimabistand har bidraget til klimatilpasning og bæredygtig udvikling, både i udviklingslande og for at styrke indsatsen på globalt niveau. For at belyse værdien og forskelligartetheden af tilpasningsindsatser støttet gennem klimabistanden bruges kvalitativ beskrivelse af effekter og årsagssammenhænge samt udvalgte nye lande case-eksempler fra Bangladesh og Kenya samt et regionalt eksempel fra Sahel.

Data til afrapporteringen er baseret på inputs fra fagrelevante kontorer i Udenrigsministeriet og relevante ambassader. Herudover danner rapporter grundlag for afrapporteringen, jf. kildelisten.

3. Rapportering

I 2022 videreførte den daværende regering arbejdet vedrørende omlægningen af udviklingsbistanden med en ambitiøs reform, der kan gennemføre den udviklingspolitiske strategi i praksis og sikre dansk lederskab på den grønne omstilling. Således forventes det at ca. 30 pct. af udviklingsbistanden i 2023 vil gå til klima, natur og miljø, heraf ca. 25 pct. til klimaindsatser. Derudover forventes ca. 60 pct. af klimabistanden at gå til klimatilpasning med særligt fokus på de mest sårbare og skrøbelige lande, især i Afrika

Udenrigsministeriet har i perioden arbejdet på den konkrete implementering af den udviklingspolitiske strategi "Fælles om Verden" igennem en udmøntningsnote vedr. klimatilpasning, natur og miljø. Formålet med noten er at skabe sammenhæng mellem

strategi, politik, plan og budget som fælles referenceramme for udmøntningen af "Fælles om Verden" og dens målsætninger. Noten indeholder blandt andet en tematisk afgrænsning og tilgang til udviklingsarbejdet inden for dette felt.

Gennem en intern arbejdsgruppe arbejder Udenrigsministeriet løbende på at sikre, at klimahensyn integreres i relevante landestrategier, organisationsstrategier og aftaler med civilsamfund, som udgør de strategiske rammer for Danmarks udviklingsengagement med lande, organisationer og partnere. Dette arbejde, der blev påbegyndt i efteråret 2020, er igangsat bl.a. som svar på anbefalinger fra hhv. Rigsrevisionen i dens beretning om klimabistanden til udviklingslande (Folketinget Rigsrevisionen, 2021) samt evaluering af de danske klimatilpasningsindsatser (UM 2020b). UM's arbejdsgruppe har i løbet af 2022 revideret flere af UM's procedurer for at sikre en mere systematiseret og bedre dokumentation for den grønne andel af nye bistandsindsatser.

3.1 Øget modstandsdygtighed over for klimaforandringerne for de mest sårbare

Fattige og marginaliserede mennesker og grupper i de mindst udviklede lande rammes hårdest af klimaforandringer og naturforringelser. De er ikke rustet til at stå imod – særligt ikke i skrøbelige og sårbare lande. Derfor har udviklingsstrategien Fælles om Verden en klar og markant målsætning om at styrke indsatsen for klimatilpasning og modstandsdygtighed¹. Den rettighedsbaserede tilgang² samt demokrati og god regeringsførelse er fundamentet for Danmarks klimatilpasningsindsatser. Det betyder, at udgangspunktet for Danmarks indsatser både multilateralt og bilateralt er transparens, ansvarlighed, ikke-diskrimination og folkelig deltagelse i klimatilpasningsindsatser, samt at sikre at menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder respekteres og styrkes i de danske klimatiltag.

Klimatilpasning er altid kontekstspecifik, da både geografiske, sociale og økonomiske forhold spiller ind. Lokalbaseret klimatilpasning er derfor vigtig både for at skabe ejerskab og for at sikre, at sårbare befolkningsgrupper og samfund får adgang til klimatilpasning, samt at løsninger tager højde for den lokale geografiske kontekst og udnytter eksisterende lokal viden om klimaet og den tilpasning, der allerede gradvist har fundet sted. Danmark har i 2022 bidraget med 50 mio. kr. ud af et samlet forventet tilsagn på 100 mio. kr. til FN's Kapitaludviklingsfond (UNCDF), som siden 2014 har været vært for the Local Climate Adaptive Living (LoCAL) Facility. Danmarks bidrag er øremærket til Afrika og det er forventningen, at bidraget vil være med til at øge modstandsdygtig-

¹ Klimatilpasning er en proces for tilpasning til aktuelle eller forventede klimaforandringer og deres konsekvenser. Klimatilpasning handler dermed om at forebygge og begrænse konsekvenserne af klimaforandringer. Et begreb knyttet tæt til klimatilpasning er modstandsdygtighed, som i denne kontekst er kapaciteten hos mennesker eller naturlige systemer til at tilpasse eller transformere som reaktion på risici, der skabes eller forværres af klimaforandringer

² Danmark bruger en rettighedsbaseret tilgang, for at sikre, at sårbare grupper herunder de oprindelige folk bliver konsulteret og rettigheder i klimaindsatser ikke krænkes. Danmark gør brug af safeguards- såsom do-no-harm/do good principperne - der skal sikre at dansk-støttede klimaindsatser hverken direkte eller indirekte skader fattige og sårbare grupper og helst specifikt gavner disse grupper.

heden af sårbare lokalsamfund i en række afrikanske lande. LoCAL støtter lokale myndigheder i at få bedre adgang til klimafinansiering samt opbygge kapacitet og teknisk viden for dermed at øge den lokale modstandsdygtighed over for klimaforandringer. LoCAL anvender landenes egne finansielle systemer til at overføre midler til lokale myndigheder såsom kommuner og distrikter for dermed at klimasikre eksempelvis landbrugsproduktion og infrastrukturprojekter såsom vandforsyning og veje. Gennem en kombination af resultatbaserede bevillinger til de lokale myndigheder, der har specifikt fokus på inkluderende processer fx for kvinder, samt kapacitetsopbygning og teknisk rådgivning har LoCAL til formål at øge modstandsdygtigheden af infrastruktur. Samtidig er målsætningen på lidt længere sigt at forbedre muligheden for, at disse myndigheder er bedre i stand til at modtage klimafinansiering fra større klimafonde som eksempelvis Den Grønne Klimafond.

Danmark har fokus på, at danskstøttede klimatilpasningsindsatser kommer nogle af de mest sårbare og fattigste grupper til gavn. Det sker multilateralt, hvor Danmark i 2022, har fortsat sit arbejde for at skubbe på for, at projekter bidrager til øget modstandsdygtighed for de mest sårbare befolkningsgrupper og samtidig styrker kvinder og pigers rettigheder og oprindelige folks rettigheder i GEF, LDCF og GCF³, hvor Danmark er bestyrelsesmedlem. Gennem støtte til danske civilsamfundsorganisationer, styrker den danske klimabistand ligeledes sårbare og marginaliserede gruppers stemme og rettigheder.

Danmark vil ifølge den globale strategi for global klimaindsats og den udviklingspolitiske strategi bidrage til at undgå og reducere risikoen for klimaskabte tab og skader. Klimaskabte tab og skader omfatter klimaforandringernes mest alvorlige virkninger, som man ikke kan undgå gennem nedbringelse af udledningen af drivhusgasser, eller afbøde lokalt ved hjælp af klimatilpasning. Danmark annoncerede i 2022 et bidrag på 100 mio. kr. i ekstra klimabistand, der indgik i "aftale om Finansloven for 2022", til klimatilpasning, herunder særligt klimaskabte tab og skader for verdens fattigste. Aftalen fordeles mellem støtte til fremme af Udenrigsministeriets strategiske partnerskaber med civilsamfundets eksisterende aktiviteter inden for klimaskabte tab og skader, øget bidrag til Civilsamfund i Udviklingslande (CISU) samt støtte til Global Shield, der arbejder for at styrke modstandsdygtigheden i sårbare lande gennem forsikringsordninger til dækning af risiko, tab og skader i forbindelse med klimarelaterede katastrofer.

Danmark støttede desuden vejrobservationsfaciliteten SOFF med 25 mio. kr. i 2022. SOFF er en ny bæredygtig finansieringsmekanisme oprettet af den Meteorologiske Verdensorganisation, WMO, med det formål at forbedre globale vejrobservationer og støtte udviklingslandes klimatilpasning med bedre varsling af farligt vejr.

³ Den Globale Miljøfacilitet (GEF), Fonden for de mindst udviklede lande (LDCF) og Den Grønne Klimafond (GCF)

3.2 Adgang til rent og sikkert drikkevand i Bangladesh

I januar 2022 påbegyndte Danmark via ambassaden i Dhaka implementeringen af projektet "Enhancing Safe Drinking Water Security and Climate Resilience through Rainwater Harvesting" i partnerskab med BRAC, den største ikke-statslige internationale udviklingsorganisation i verden og etableret i Bangladesh. Projektet finder sted i Mongla, der er en af de mest klima-sårbare regioner i det sydvestlige kystområde i Bangladesh, hvor der er alvorlig mangel på adgang til sikkert drikkevand og hvor klimaforandringer i form af bl.a. stigende saltvands-indtrængen øger presset på den knappe vandresource. Projektet udvikler klimatilpasningsteknologier for rent drikkevand ved at etablere opsamlingsstationer af regnvand på både husholdnings- og institutionelt niveau. Projektet arbejder ud fra en lokalsamfunds- og lokalorienteret tilgang, der øger modstandsdygtigheden blandt de mest sårbare befolkningsgrupper over for klimaforandringer. Projektperioden forløber fra januar 2022 til december 2024 med et budget på 29 mio. kr. i alt. Budgettet for 2022 var 6,5 mio. kr. Nedenfor fremgår en oversigt over hovedresultater opnået i 2022:

Resultater 2022

- 54 Klimahandlingsgrupper (Climate Action Groups) etableret bestående af 1350 medlemmer fra de 6 udvalgte projektområder i regionen.
- 2.100 medlemmer fra lokalsamfundet er blevet orienteret om klimaforandringer og vandforsynings-sikkerhedsspørgsmål.
- Vandtælling gennem spørgeskemaer gennemført i de seks udvalgte projektområder, der dækker 25.168 husstande. Den indsamlede data er blevet analyseret for at identificere vandefterspørgslen og målrettede modtagere for projektet.
- 1.200 regnvandsopsamlingsystemer (2000 liter) på husstands niveau er opsat i december 2022.
- 5 Rain Water Harvesting systemer (40.000 liter) på institutionelt niveau og 1 Rain Water Harvesting system (20.000 liter) i et sundhedscenter er etableret
- Som led i kapacitetsopbygning er 90 murere uddannet til at installere RWH og 66 styrekomite-medlemmer trænet til at anvende og vedligeholde vandinstallationer.

3.3 Klimatilpasning, konflikt og fødevarer sikkerhed i Sahel

Klimaforandringerne forstærker de i forvejen store udfordringer i Sahel og påvirker konflikterne i regionen og bidrager til at forøge fordrivelse og irregulære migration. Det er generelt mange udfordringer forbundet med at hjælpe de fattigste, f.eks. småbønder, med at tilpasse sig det ændrede klima, hvor kun en mindre del af klimamidlerne er nået ud til udsatte i de mest skrøbelige lande. Derfor blev der i 2021 lanceret et nyt grønt initiativ mod fordrivelse af mennesker i Sahel, der har til formål at styrke modstandskraft over for klimaforandringerne i en skrøbelig region. Programmet blev godkendt i 2022 og der planlægges et samlet tilsagn på 800,0 mio. kr. over fire år fra 2021-

2024. Der er indtil videre tilknyttet fire hovedpartnere til programmet (Verdensbanken, FN's Internationale Fond for Landbrugsudviklings (IFAD), Den Nederlandske Udviklingsorganisation (SNV) og UNDP).

IFAD bidrager gennem *Det udvidede tilpasningsprogram for småbønder (ASAP+)* til at styrke modstandskraften og klimatilpasning i lokalsamfund der er særligt udsatte over for de negative konsekvenser af klimaforandringerne i forhold til fødevareresikkerhed. Programmet udbygger klimasmarte landbrugsløsninger, hvor emissionsreduktioner, tilpasning til klimaforandringer og øget fødevareresikkerhed tænkes sammen fx ved at anvende andre dyrkningsmetoder og nye typer af såsæd, som kræver mindre vand og gødning. Programmet samarbejder med en bred vifte af partnere fra landbrugsministerier, landbrugsorganisationer til små civilsamfunds-organisationer. Under programmet er der ligeledes indgået aftaler med SNV om at styrke fødevareresikkerhed og indkomster især blandt agro-pastorale husholdninger (husholdninger med både afgrøder og kvæg) i grænseområdet mellem Burkina Faso, Mali og Niger. Programmet – *Pro-ARIDES* - bidrager til en omlægning til mere klimatilpasset landbrugs- og fødevarereproduktion.

3.4 Støtte til lokalsamfund i beskyttede naturområder i Kenya

I Kenya har Danmark siden 2012 støttet Northern Rangeland Trust (NRT) som er en medlemsbaseret paraplyorganisation, der støtter lokalsamfund i 43 beskyttede naturområder (community conservancies) i landet. Danmark yder kernebidrag til NRT og dansk bidrag udgør ca. 9 % af de samlede bevillinger til NRT.⁴

Projektet styrker modstandsdygtigheden mod klimaforandringer og implementeres primært i det nordlige Kenya, som lige nu oplever den værste tørke i 40 år. NRTs projekter dækker 63,000 km² i det nordlige og kystområder i Kenya – se kort med skraverede områder – med en befolkning på omkring en halv million mennesker, hvoraf langt størstedelen er pastoralister (kvægavlere). Områderne er hårdt ramt af klimaforandringer, især tørke, hvilket sætter pres på adgang til naturressourcer, f.eks. vand, træ/skov (brænde) og græs. Det er en trussel mod befolkningens levegrundlag, og det har historisk set øget risiko for voldelig konflikt mellem forskellige befolkningsgrupper.

NRT har bl.a. fokus på klimatilpasningsaktiviteter ift. at forbedre adgang til vand og bæredygtig energi i nogle af de mest sårbare regioner i Kenya. Manglen på vand i områderne forstærkes af klimaforandringerne, der skaber irregulære og uforudsigelig nedbørsmønstre, højere temperaturer samt hyppigere og længere tørkeperioder. Aktiviteterne inden for vand omhandler bl.a. konstruktion af damme, rehabilitering af borehuller samt bedre opsamling af regnvand. Aktiviteterne inden for ren energi er fokuseret på at beskytte og bruge naturen på en bæredygtig måde ved at introducere biogasanlæg og andre klimasmarte energiløsninger.

⁴ Baseret på 2020 tal. Ambassaden har ikke opdaterede tal for 2022, hvor Danmark gav ekstrabevilling til NRT på 35 million kroner.

Nedenfor fremhæves et udpluk af resultater opnået i 2021.⁵

Resultater i 2021

- I 2021 modtog 514 unge og kvinder undervisning, og 150 personer blev uddannet som undervisere i fag, som f.eks. mekaniker, svejser, frisør og skrædder, hvilket skaber mulighed for at starte egen forretning.
- Etablering af nye brønde med solenergidrevne pumper, som har sikret rent vand til omkring 800 NRT husstande i det nordlige distrikt Isiolo.
- Etablering af tre undergrundsvandtanke, som har øget adgang til rent drikkevand for omkring 800 NRT husstande i kystdistriktet Lamu.
- Bekæmpe afskovning ved anvendelse af mere bæredygtige energikilder til madlavning og husholdning. I 2021 er 520 kvinder overgået til mere energirigtige komfurer og der installeres løbende biogasanlæg i husstande.
- Genetablering af mangroveskov ved kysten, hvilket er en naturbaseret løsning for kystbeskyttelse. Samtidig er mangroveskove vigtig for fisk- og krabbebestanden, som befolkningen lever af. Siden 2018 er 78.018 mangrovetræer blevet plantet i dette område gennem NRT's program.

⁵ Baseret på seneste årsrapport fra NRT (2021). [State+of+Conservancies+Report+2021.pdf \(squarespace.com\)](#). Rapporten indeholder fuld oversigt over alle NRT's projekter og tilknyttede resultater (se f.eks. side 67-71 for vandprojekter, side 77-92 for livelihood projekter og side 128-132 for skovprojekter, herunder mangrove)

Figur 1: Geografisk placering af 43 beskyttede naturområder under NRT

Kilde: NRT, 2021

3.5 Byer og klimatilpasning

Afrika er det kontinent, der er hårdest ramt af konsekvenserne af klimaforandringer. Samtidig oplever landene i Afrika en hastig urbanisering. I 2050 ventes den afrikanske bybefolkning at være vokset med tæt på en milliard mennesker. Allerede i dag er byerne presset af voksende befolkning og helt utilstrækkelig infrastruktur. Det gør det vanskeligt at sikre adgang til basale serviceydelser som drikkevand, elektricitet osv. Udfordringen bliver kun større af hyppigere ekstreme vejrhændelser som fx oversvømmelser og temperaturstigninger forårsaget af klimaforandringerne. Derfor er det afgørende at styrke byernes modstandskraft gennem konsekvent inddragelse af klimarisiko i byernes planlægning og samtidig investere i klimatilpasset infrastruktur.

I tråd med prioriteterne i "Fælles om Verden" har Danmark øget engagement vedrørende klimatilpasning i hurtigt voksende byer i Afrika. I 2022 har Udenrigsministeriet givet et bidrag på 35 mio. kr. til en styrket indsats for klimatilpasset infrastruktur i afrikanske byer. Det indgår i et særligt program for accelereret klimatilpasning i Afrika

(Africa Adaptation Acceleration Program) og der ventes et samlet dansk bidrag hertil på 270 mio. kr. over en 5-årige periode. Indsatsen gennemføres af et globalt center for klimatilpasning (Global Center on Adaptation) og en dedikeret by trust-fund i den Afrikanske Udviklingsbank (Urban and Municipal Development Fund). Begge har særligt fokus på fattige og marginaliserede mennesker i byerne, fordi de rammes hårdest af klimaforandringer og ikke er rustet til at stå imod.

I dialogen med partnerne har Udenrigsministeriet samtidig sikret et styrket samarbejde mellem især den Afrikanske Udviklingsbank og C40, netværket af klimaambitiøse byer. Danmark har siden 2020 støttet C40s indsats for at understøtte de afrikanske medlemsbyers tilpasning til konsekvenserne af klimaforandringer. Desuden har Danmark fremmet samarbejde mellem den Afrikanske Udviklingsbank, C40 og myndighedssamarbejdet mellem Aarhus Kommune og de to afrikanske byer, Aarhus er engageret i - hhv. Pretoria i Sydafrika og Tema i Ghana. Ved at koble disse forskellige indsats, så de gensidigt understøtter hinanden, øges potentialet for i større skala at skabe reel forandring til gavn for mennesker i Afrikas byer.

3.6 Eksportfremmeindsatsen af danske løsninger til klimatilpasningsinitiativer

Den daværende regering etablerede en eksportordning for 2021-23, som bl.a. har til formål at gennemføre Eksportstrategien for vand, markedsføre den danske vandmodel påvirke lokale rammevilkår og åbne døre for dansk erhvervsliv. I 2022 har Danmark været vært for International World Water Conference & Exhibition, hvor der for første gang nogensinde blev afholdt et high-level summit med bl.a. ministerdeltagelse, samt indgået en samarbejdsaftale mellem Danmark og Indien på et vandfokuseret Center of Excellence. Derudover indgik den daværende regering bilaterale samarbejder på vand- og miljøområdet med syv udviklingslande, herunder Indien, Kina og Sydafrika og fem OECD-lande, herunder USA og Tyskland. I tillæg hertil forventer Udenrigsministeriet og Miljøstyrelsen at opstarte to nye myndighedssamarbejder på vand- og miljøområdet i henholdsvis Kenya og Thailand/ASEAN fra foråret 2023. Myndighedssamarbejderne i udviklingslande finansieres af bistandsmidler og skal assistere lokale myndigheder med at skabe bedre rammer for bæredygtig vand- og miljøforvaltning. Begge myndighedssamarbejder opstartes med et etårigt pilotprojekt og forventes efterfølgende at udmunde i treårige projekter. Projekterne implementeres i tæt dialog med vandbranchen (Eksportstrategi for vand 2021). Se baggrundsnotat *Reduktionssindsatser via bilaterale miljøsamarbejder* for en uddybning af den bilaterale indsats på vand- og miljøområdet.

3.7 Fremme indsats der sammentænker klima, miljø og biodiversitet

Biodiversitetskrisen og klimakrisen hænger tæt sammen, og ved at beskytte naturen kan man også tilpasse sig klimaforandringerne. Sunde økosystemer er mere modstandsdygtige over for klimaforandringer, og derfor også nøglen til tilpasning, eksempelvis ved at optage regnvand og beskytte mod erosion (EU, 2023), Danmark er på flere måder engageret i at bidrage til løsninger på biodiversitetskrisen gennem bl.a. flere store multilaterale organisationer og fonde. Et eksempel er FN's Miljøprogram

(UNEP), der arbejder for bæredygtig forvaltning af økosystemer ved at sikre adgang til information og data om økosystemers tilstand (Protected Planet, 2023). UNEP hjælper desuden partnere med at designe systemer, der holder øje med biodiversitetens tilstand, og med at udvikle strategier for at bevare biodiversitet og truede arter (UNEP, 2023). I 2022 har Danmark fornyet partnerskabet med UNEP gennem en organisationsstrategi for 2022-2025, og samtidig øget det årlige kernebidrag fra 30 til 50 mio. kr.

Endnu en central partner er den Internationale Union for Naturbevarelse (IUCN), som arbejder for bæredygtig udvikling og naturbeskyttelse, og har bl.a. udviklet en global standard for naturbaserede løsninger (IUCN 2020). Denne standard lå til grund for den definition af naturbaserede løsninger, der blev vedtaget ved FN's Miljøforsamling i foråret 2022. Danmark støtter IUCN med 80 mio. kr. i perioden 2020-2024.

Danmark er i 2022 trådt ind som kernebidragsyder til fonden for UN Decade on Ecosystem Restoration. Fonden arbejder for at etablere en global bevægelse for genopretning af økosystemer gennem en række flagskibsprojekter, der skal skabe konkrete resultater, som kan tjene til inspiration for andre. De første flagskibsprojekter er: 1) Small Island Developing States – SIDS, 2) Central American Dry Corridor, og 3) The Great Green Wall for Ecosystem Restoration and Peace. Danmark bidrager med 70 mio. kr. i perioden 2022-2025.

Endelig er der den Globale Miljøfacilitet (GEF), som er den største og ældste multilaterale fond dedikeret til miljøbeskyttelse. GEF yder støtte til udviklingslandene til at adressere presserende miljøproblematikker og opfylde deres forpligtelser til de multilaterale miljøaftaler. Danmark støtter GEF med 800 mio. kr. i GEF-8 perioden 2022-2026, hvilket er en fordobling i forhold til tidligere bidrag.

3.8 Samarbejde med danske civilsamfundsorganisationer

Det grønne partnerskab, der blev etableret i 2021 mellem Udenrigsministeriet og det danske civilsamfund, har i 2022 fortsat det fælles arbejde. Det grønne partnerskab har til formål at bidrage til udmøntningen af det grønne spor i den udviklingspolitiske strategi ved bl.a. at fremme samarbejde om politikudvikling, kapacitetsopbygning og vidensdeling. Endvidere har partnerskabet til hensigt at give bud på innovative og bæredygtige grønne løsninger, som bidrager til klima-, natur- og miljømål og samtidigt sikrer, at fattigdomsbekæmpelse, menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder, ligestilling og lokale behov integreres i de grønne indsatser. Det har i 2022 bl.a. taget form af en række fælles offentlige arrangementer om emner inden for klima, natur, miljø og udvikling. Partnerskabet har også bidraget til en styrket dialog mellem civilsamfundet og Udenrigsministeriets fagkontorer. Der er inden for rammerne af det grønne partnerskab etableret en ekspertgruppe på naturbaserede løsninger, der arbejder for at øge videns- og erfaringsdelingen mellem civilsamfundet og Udenrigsministeriet. De 18 Strategiske Partnerskabsaftaler (SPA) for 2022-2025 med danske civilsamfundsorganisationer, har ligeledes et skærpet tværgående fokus på det grønne, samt to partnerskaber med et tematisk fokus på klima og grønne løsninger. Gennem

Civilsamfund i Udviklingslande (CISU) Civilsamfundspulje kan mindre civilsamfundsorganisationer desuden tilgå midler til klimatilpasning, natur og miljø, samt gennem *Climate Change Adaptation Modality (CCAM)*, som er et særskilt vindue under Civilsamfundspuljen med fokus på klimatilpasningsindsatser, der forventes lanceret i 2023.

4. Kilder

ASAP+, 2023. IFAD: <https://www.ifad.org/en/asap-enhanced>

Eksportstrategi for Vand (2021) https://mim.dk/media/224330/eksportstrategi-vand_2020-10-28-final-a.pdf

EU (2023). Biodiversity and climate change https://ec.europa.eu/environment/nature/climatechange/index_en.htm

IUCN (2020): IUCN Global Standard for NbS | IUCN [https://www.iucn.org/news/europe/202007/iucn-global-standard-nbs#:~:text=The%20IUCN%20Global%20Standard%20for%20Nature%2Dbased%20Solutions%20is%20a,society\)%20and%20resilient%20project%20management.](https://www.iucn.org/news/europe/202007/iucn-global-standard-nbs#:~:text=The%20IUCN%20Global%20Standard%20for%20Nature%2Dbased%20Solutions%20is%20a,society)%20and%20resilient%20project%20management.)

NRT (2021). [State+of+Conservancies+Report+2021.pdf \(squarespace.com\)](#).

Protected Planet (2023). World Database on Protected Areas <http://www.protectedplanet.net/>

UNEP (2023). <https://www.unep.org/explore-topics/ecosystems-and-biodiversity/what-we-do/preserving-our-ecosystems>